

Türkiye’de Din Eğitimi

Yazar: İsmet Parmaksızoğlu

Türkçe, Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 1966, 90.

Hamza AKTAŞ | ORCID: [0000-0001-5059-2671](https://orcid.org/0000-0001-5059-2671) | ROR ID: <https://ror.org/04175wc52> | E-Posta: hamzaaktas@duzce.edu.tr

Düzce Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi, Düzce, Türkiye

Atıf Bilgisi

Aktaş, Hamza. “Türkiye’de Din Eğitimi”. Dini Araştırmalar 68 (Haziran 2025), 459-463.
<https://doi.org/10.15745/da.1655095>

Geliř Tarihi	10.03.2025
Kabul Tarihi	27.04.2025
Yayım Tarihi	28.06.2025
Değerlendirme	İki İç Hakem / Çift Taraflı Körleme
Benzerlik Taraması	Yapıldı – İntihal.net
Etik Bildirim	diniarastirmalar98@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Citation

Aktaş, Hamza. “Türkiye’de Din Eğitimi”. Religious Studies 68 (June 2025), 459-463.

<https://doi.org/10.15745/da.1655095>

Date of Submission	10.03.2025
Date of Acceptance	27.04.2025
Date of Publication	28.06.2025
Peer-Review	Two Internal Referees / Double anonymized
Plagiarism Checks	Yes – İntihal.net
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	diniarastimalar98@gmail.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 .

İsmet Parmaksızoğlu’nun 1966 yılında kaleme aldığı Türkiye’de Din Eğitimi, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e uzanan dönemde din eğitiminin geçirdiği evreleri ele alan önemli bir başvuru kaynağıdır. Kitabın yazıldığı dönemin şartları göz önüne alındığında, eserin akademik değeri yadsınamaz. Eser, her ne kadar 60 yıl önce yazılmış olsa da, Türkiye’de din eğitiminin tarihsel gelişimini anlamak ve bugünkü uygulamaları değerlendirmek için temel bir başvuru kaynağı olarak önemini korumaktadır. Bugün hala din eğitimi ve laiklik ilişkisi, din derslerinin zorunluluğu gibi konular tartışılmakta olup, bu tartışmaların kökenini anlamak için eserin sunduğu tarihsel veriler çok değerlidir.

Parmaksızoğlu’nun kitabında din eğitiminin geleceğine dair ortaya koyduğu öngörüler incelendiğinde, bazı temel noktaların gerçekleştiği bazılarının ise hala tartışma konusu olduğu görülmektedir. Yazar, laikleşme süreci ile birlikte din eğitiminin belirli bir denetim altında tutulmasını ve bilimsel temellere oturtulmasını savunmaktadır. Eserde dile getirilen reform önerilerinin bir kısmı 1980 sonrası çıkartılan yasal düzenlemelerle gerçekleşmiştir. 1982 Anayasası’nın 24. maddesi ile zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin müfredata eklenmesi, 1997 yılında gerçekleştirilen 28 Şubat süreci ile İmam Hatip Ortaokullarının kapatılması ve katsayı uygulamasının getirilmesi, 2012 yılında ise 4+4+4 eğitim sistemine geçişle birlikte İmam Hatip Ortaokullarının tekrar açılması gibi değişiklikler, Parmaksızoğlu’nun kitabında vurgulanan bazı eğitim politikalarının nasıl hayata geçtiğini somut olarak göstermektedir. Bununla birlikte, yazarın savunduğu modern ve pedagojik açıdan gelişmiş bir din eğitimi modelinin bugün hala tartışmalı olduğu söylenebilir.

Parmaksızoğlu’nun eseri tarihsel bir metodoloji izlerken, Mehmet Zeki Aydın, Halis Ayhan, Mustafa Öcal ve Recai Doğan gibi isimlerin çalışmaları din eğitimi politikalarını daha çok pedagojik ve hukuki çerçevede ele almaktadır. Aydın’ın Dünden Bugüne Türkiye’de Din Eğitimi adlı çalışması, Türkiye’de din eğitiminin tarihi gelişimini hukukî düzenlemeler, örgün ve yaygın eğitim uygulamaları bağlamında ele alırken, devletin din eğitimi politikalarındaki değişimlerini de detaylandırmaktadır. Ayhan ise din eğitiminin temel ilkelerini, öğretim

yöntemlerini ve eğitim psikolojisi bağlamında nasıl şekillenmesi gerektiğini analiz etmektedir. Öcal’ın çalışmaları daha çok örgün ve yaygın din eğitimi arasındaki farklara ve İmam Hatip okulları, ilahiyat fakülteleri gibi kurumsal yapıların tarihsel dönüşümüne odaklanırken, Recai Doğan ise Parmaksızoğlu’nun tarih metodolojisini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirerek, eserinin pedagojik derinlikten yoksun olduğunu öne sürmektedir. Aydın ve Ayhan’ın çalışmaları, din eğitimi politikalarını eğitim bilimleri perspektifinden değerlendirerek pedagojik temellere dayanırken, Öcal ve Doğan daha çok tarihsel süreç ve metodolojik farklılıklar üzerinde durmaktadır. Bu bağlamda, Parmaksızoğlu’nun eseri tarihsel analiz açısından önemli bir kaynak olmaya devam etmekle birlikte, pedagojik yönüyle destekleyici çalışmalara ihtiyaç duymaktadır.

İsmet Parmaksızoğlu’nun eseri, din eğitimi alanında pedagojik yaklaşımdan çok tarihsel bir çerçeve sunmaktadır. Bunun temel nedeni, yazarın eğitim bilimleri ve pedagojik formasyon alanında akademik bir geçmişe sahip olmaması ve daha çok tarih bilimi metodolojisini benimsemesidir. Bu doğrultuda yazar eserini tarih bilimi metodunu kullanarak kaleme almıştır. Zira İsmet Parmaksızoğlu bir tarihçidir ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü mezunudur. Din eğitimi alanında sistematik bir akademik eğitimden geçmemiştir, ancak Din Öğretimi Genel Müdürlüğü görevinde bulunmuş ve bu alana dair yöneticilik tecrübesine sahiptir. Tarih eğitimi almış olması, din eğitimi politikalarının tarihsel gelişimini anlamada kendisine avantaj sağlamıştır. Diğer yandan, din eğitimi alanında uzmanlaşmış Mehmet Zeki Aydın, Halis Ayhan, Mustafa Öcal ve Recai Doğan gibi isimlerin çalışmalarıyla kıyaslandığında, Parmaksızoğlu’nun tarihsel yönetime ağırlık verdiği, ancak pedagojik ve eğitim bilimleri perspektifinden daha az eleştirel bir yaklaşım sunduğu görülmektedir.

İsmet Parmaksızoğlu’nun Türkiye’de Din Eğitimi adlı eseri, Türkiye’deki din eğitiminin tarihsel gelişimini anlamak isteyenler için temel bir başvuru kaynağı olmaya devam etmektedir. Eserin çok eski olduğu iddiasına karşın, tarihsel bağlamı anlama ve günümüzdeki

uygulamaları bu tarihsel perspektifle ele alma açısından hala geçerliliğini koruduğu söylenebilir. Ancak, eserdeki bazı perspektiflerin günümüzdeki modern eğitim anlayışıyla bütünleşmesi adına güncellenmesi gerektiği de bir gerçektir. Bilimsel araştırmaların temel ilkeleri göz önüne alındığında, geçmişte yaşanan eğitim politikalarını anlamadan bugünün sistemini eleştirmek ve iyileştirmek mümkün değildir. Dolayısıyla, Parmaksızoğlu’nun eseri, Türkiye’de din eğitimi alanındaki tartışmaları ve politika oluşturma süreçlerini anlamak isteyenler için vazgeçilmez bir kaynaktır.

Kaynaklar | References

- Aydın, Mehmet Zeki. “Dünden Bugüne Türkiye’de Din Eğitimi”. *Kamuda Sosyal Politika* 8/29 (2014), 68-72.
- Ayhan, Halis. *Türkiye’de Din Eğitimi*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1999.
- Doğan, Recai. “Tarih Metodolojisi Açısından Türkiye’deki Din Eğitimi Tarihi Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme”. *Dini Araştırmalar* 23/57 (2020), 259-269. <https://doi.org/10.15745/da.749041>
- Öcal, Mustafa. *Türkiye’de Din Eğitimi*. İstanbul: Düşünce Kitabevi Yayınları, 2011.
- Parmaksızoğlu, İsmet. *Türkiye’de Din Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1966.